

Datum
2021-04-23
Vår referens
Cecilia Carlsson
HR-specialist
cecilia.carlsson@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss från Socialdepartementet - Konsekvenser av justerade åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem STK-2021-383

Sammanfattning

Malmö stad har av Socialdepartementet fått möjlighet att lämna synpunkter på Konsekvenser av justerade åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem.

Promemorian beskriver de beräknade ekonomiska konsekvenserna av föreslagna justerade åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem vilka Socialdepartementet presenterat i promemorian Höjda åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem (ds 2019:2). Den utredningen innehåller förslag om införande om ett nytt åldersbegrepp, en riktålder för pension, i socialförsäkringsbalken och förslag om att knyta åldersgränser i pensionssystemet samt i angränsande trygghetssystem till riktåldern. Syftet med förslaget om riktålder grundar sig dels på den ökade medellivslängden i Sverige där ett längre arbetsliv krävs för att trygga nivån på framtida pensioner, dels på att kunna möta arbetskraftsbehovet för att säkerställa välfärden. Malmö stad har lämnat yttrande och ställt sig positiva till promemorians förslag med viss reservation då de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna ännu inte var utredda och överblickbara.

Malmö stad har inget att erinra avseende de redovisade ekonomiska konsekvenserna av justerade åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem, men anser att det är av vikt att fortsätta följa pensionsreformens ekonomiska effekter för kommunerna.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande och skickar det till Socialdepartementet.

Beslutsunderlag

- Konsekvenser av justerade åldersgränser i pensionssystemet
- och i andra trygghetssystem
- Remiss från Socialdepartementet
- Förslag till yttrande
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 210426 Remiss från Socialdepartementet - Konsekvenser av

justerade åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2021-04-26

Kommunstyrelsen 2021-05-05

Beslutet skickas till

Socialdepartementet

Ärendet

Malmö stad har av Socialdepartementet fått möjlighet att lämna synpunkter på Konsekvenser av justerade åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem.

På grund av kort svarstid har ärendet beretts av stadskontoret.

Bakgrund och tidigare utredningar av relevans

I december 2017 enades Pensionsgruppen, med företrädare som står bakom pensionsöverenskommelsen, om en rad åtgärder i syfte att säkra långsiktigt höjda och trygga pensioner (dnr 2017/07396/SF). Enligt överenskommelsen ska bland annat en riktålder för pension införas i pensionssystemet och ett antal pensionsrelaterade åldersgränser höjas.

Förslag om justerade åldersgränser i enlighet med överenskommelsen presenterades i promemorian Höjda åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem (ds 2019:2). Den utredningen innehåller förslag om införande om ett nytt åldersbegrepp, en riktålder för pension, i socialförsäkringsbalken och förslag om att knyta åldersgränser i pensionssystemet samt i angränsande trygghetssystem till riktåldern. Åldersgränserna föreslås justeras successivt i respektive system med början år 2020, därefter år 2023 och slutligen år 2026 då riktåldern börjas tillämpas. Syftet med förslaget om riktålder grundar sig dels på den ökade medellivslängden i Sverige där ett längre arbetsliv krävs för att trygga nivån på framtida pensioner, dels på att kunna möta arbetskraftsbehovet för att säkerställa välfärden. Promemorian presenterar färdiga lagförslag för justerade åldersgränser, som ska genomföras år 2020, år 2023 och år 2026, men innehåller endast beskrivningar av de ekonomiska konsekvenserna av förslagen som trädde i kraft 1 januari 2020. Konsekvenserna av justerade åldersgränser som träder i kraft år 2023 och år 2026 påverkas av hur följdändringar i skattesystemet utformas. Vidare föreslår utredningen inga åtgärder avseende åldersgränser i skattesystemet utan hänvisar till att det ska hanteras i ett separat lagstiftningsprojekt. En samlad bedömning avseende finansieringen av förslagen i utredningen kan därför först kunna läggas fram när förändringarna i skattesystemet har inkluderats. Malmö stad har lämnat yttrande och ställt sig positiva till promemorians förslag med viss reservation då de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna ännu inte var utredda och överblickbara.

Finansdepartementet föreslår i promemorian Vissa ändrade åldersgränser i skatte- och socialavgiftssystemet (Fi 2020/05036) att åldersgränsen för det förhöjda grundavdraget och socialavgifterna höjs och att detta sker i två steg, år 2023 och år 2026 (motsvande riktåldern). Malmö stad har lämnat yttrande och ställt sig positiva till höjd åldersgräns med viss reservation då de ekonomiska konsekvenserna för staden inte var möjliga att bedöma utifrån uppgifterna i promemorian.

Promemorians redovisning

Med anledning av att förslag om ändringar i skattesystemen aviserades i budgetpropositionen för år 2021 redovisar Socialdepartementet beräkningar av de samlade offentligfinansiella konsekvenserna av reformen. Syftet med promemorian är att beskriva de beräknade ekonomiska konsekvenserna av förslagen om att justera ett antal åldersgränser i socialförsäkringssystemen samt i skatte- och socialavgiftssystemen. Redovisning görs av hur förändringarna av åldersgränserna påverkar arbetskraftsutbudet, sysselsättningen och BNP, de ekonomiska konsekvenserna för den enskilde individen och slutligen effekten på den offentliga sektorns sparande, inkomster och utgifter.

Justerade åldersgränser i socialförsäkringssystemen

Justerade åldersgränser från och med år 2020

- Åldern för rätten att kvarstå i anställning, s.k. las-åldern, höjs från 67 till 68 år.
- Lägsta ålder för uttag av allmän pension höjs från 61 till 62 år.
- Nytt åldersbegrepp, riktålder för pension, införs i socialförsäkringsbalken. (Riktålder ska vara knuten till medellivslängden och på sikt styra övriga pensionsrelaterade åldersgränser.)

Justerade åldersgränser från och med år 2023

- Åldern för rätten att kvarstå i anställning, s.k. las-åldern, höjs från 68 till 69 år.
- Lägsta ålder för uttag av allmän pension höjs från 62 till 63 år.
- Åldersgränsen för när garantipension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd tidigast kan lämnas höjs från 65 till 66 år.
- Åldersgränsen för hur länge sjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning, bostadstillägg för personer med sjukersättning och arbetsskadeersättning höjs från 65 till 66 år.
- Åldersgränsen för rätt till assistansersättning, merkostnadsersättning och handikappersättning, bilstöd och bidrag till arbetshjälpmiddel höjs från 65 till 66 år.
- Åldersgränsen för rätt till arbetslöshetsersättning, rätt att bli medlem i arbetslöshetskassan, rätt till etableringsinsatser och samhällsorientering anpassas.
- Åldersgränsen för hur länge efterlevandepension kan lämnas höjs från 65 till 66 år.
- Åldersgränsen vid beräkning av efterlevandepension och barnpension anpassas.

Justerade åldersgränser från och med år 2026

- Från och med år 2026 börjar riktålder för pension att tillämpas. Samtliga pensionsrelaterade åldersgränser ska kopplas till riktåldern och därmed följa den genomsnittliga livslängdsökningen.
- Den fastställda riktåldern för år 2026 är 67 år.
- Åldersgränsen för rätten till garantipension höjs från 66 till 67 år och åldersgränserna i kringliggande system anpassas så att de fortsatt har en koppling till åldersgränsen för garantipension.
- Lägsta åldern för uttag av allmän pension knyts till att vara tre år lägre än riktåldern, dvs. 64 år 2026.

Justerade åldersgränser i skatte- och avgiftssystemet

Justerade åldersgränser från och med år 2023 samt från och med år 2026

- Åldersgränsen för förhöjt grundavdrag ändras från 65 till 66 år 2023.

- Åldersgränsen för hur länge socialavgifter och allmän löneavgift ska betalas höjs från det år då mottagaren av ersättningen fyller 65 till det år då mottagaren fyller 66 år.
- Båda ovan nämnda åldersgränser höjs till 67 år, riktåldern för pension, år 2026.

Konsekvenserna av reformen

Det övergripande syftet med reformen är att säkra långsiktigt höjda och trygga pensioner och att trygga välfärden. För att göra det krävs en högre sysselsättningsgrad och fler arbetade timmar. Detta ger såväl ett högre arbetskraftsutbud som större skatteinkomster. Förändringen av pensionssystemets åldersgränser syftar också till att bryta normen att pensionering sker vid 65 års ålder. Osäkerheten är stor kring hur förändringarna av åldersgränserna kommer att påverka den enskilde individens beteende.

Sysselsättningen påverkas relativt lite de första åren efter att reformen genomförts. Det är först övertid som effekt kan ses, där den höjda lägsta åldern för att ta ut allmän pension är den störst bidragande faktorn.

De ekonomiska konsekvenserna för individen redovisas i form av ett antal typfall där jämförelse görs mellan nuvarande regler och nya regler givet olika livsval och livssituationer. Sammanfattningen av typfallsanalysen visar att den disponibla inkomsten kan varieras under åren man är 65, 66 och 67 år men att det över perioden jämnar ut sig. Med ett undantag visar typfallen att justerade åldersgränser ger en högre livsvarig disponibel inkomst.

De sammanfattande ekonomiska konsekvenserna för kommunerna beräknas vara följande:

- Skatteintäkterna till kommunsektorn (kommuner och regioner) förväntas öka när åldersgränserna höjs och fler arbetar längre. De ökade skatteintäkterna bedöms enligt utredningen medge motsvarande ökning av den kommunala konsumtionen. Intäkterna till kommunsektorn beräknas öka med 1 miljard kr år 2024, ytterligare 1 miljard kr år 2026 och ytterligare 2 miljarder kr år 2027.
- En höjning av åldersgränsen för assistansersättning bedöms påverka utgifterna för både stat och kommun, där utgiftsökningen till övervägande del blir en kostnad för staten.
- Reformens justerade åldersgränser har en följdpåverkan avseende ekonomiskt bistånd då detta kan behövas utbetalas ytterligare ett år till den enskilde. Kommunernas kostnader bedöms öka med 60 miljoner per år. Enligt promemorian bör denna effekt tas i beaktning vid bedömningen av nivån på statens bidrag till kommuner och regioner.
- Schablonersättningen för mottagandet av nyanlända ökar då schablonbeloppet är högre för personer som är yngre än 65 år och denna gräns flyttas till 66 år. Förändringen beräknas endast påverka kommunerna marginellt.

Stadskontorets bedömning

Det är klarlagt att fler behöver arbeta längre för att trygga nivån på framtida pensioner och som en del i att möta kompetensförsörjningsbehovet för att säkra välfärden. Höjda åldersgränser i pensionssystem, höjda pensionsrelaterade åldersgränser och införande av riktålder bedöms därför positivt. Det är av vikt att Malmö stad bidrar till att bryta normen att pensionering sker vid 65 års ålder och framförallt ger medarbetare förutsättningar till ett förlängt och hållbart arbetsliv.

Enligt promemorian förväntas förslagen leda till att kommunernas skatteintäkter på sikt ökar något. Samtidigt bör enligt promemorian, effekten för ekonomiskt bistånd beaktas av staten i

bidragen till kommunerna. Ökade skatteintäkter och statsbidrag ger kommunen en möjlighet att finansiera de kostnader som uppkommer med anledning av förslaget. Då effekterna bygger på ett antal antaganden och skatteeffekterna först förväntas uppkomma om ett antal år anser stadskontoret att det är viktigt att fortsätta följa pensionsreformens ekonomiska effekter för kommunerna.

Stadskontorets förslag

Malmö stad har inget att erinra avseende de redovisade ekonomiska konsekvenserna av justerade åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem, men anser att det är av vikt att fortsatt följa pensionsreformens ekonomiska effekter för kommunerna.

Ansvariga

Erica Arvebratt HR-direktör

Magdalena Bondeson Sektionschef

Andreas Norbrant Stadsdirektör